10-024-109 ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

หน่วยที่ 4: การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล

สัปดาห์ที่ 5-6 | ผู้สอน: อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ

เมื่อชีวิตประจำวันของเราผูกติดอยู่กับอุปกรณ์ดิจิทัลและบริการออนไลน์มากขึ้น ความเข้าใจเรื่องภัยคุกคามทางไซเบอร์และวิธีป้องกันตนเองจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับพลเมืองดิจิทัลทุกคน เอกสารนี้สรุปภัยคุกคามที่พบบ่อยและแนวทางปฏิบัติเพื่อรักษาความปลอดภัยในโลกดิจิทัล

4.1 ภัยคุกคามทางไซเบอร์ที่พบบ่อย

ทำความรู้จักมัลแวร์ (Malware) ไวรัสคอมพิวเตอร์ การหลอกลวงแบบฟิชชิง (Phishing) และแรนซัมแวร์ (Ransomware) ที่เข้ารหัสไฟล์เพื่อเรียกค่าไถ่ พร้อมตัวอย่างรูปแบบการหลอกลวงที่พบในชีวิตจริง เช่น อีเมลปลอม ลิงก์ปลอม และข้อความ SMS หลอกลวง ตัวอย่างที่พบบ่อยในไทยคือ SMS แอบอ้างเป็นธนาคารหรือบริษัทขนส่งหลอกให้กดลิงก์กรอกข้อมูลบัตรเครดิต หรืออีเมลปลอมจากฝ่ายไอทีองค์กรหลอกให้ติดตั้งโปรแกรมที่แท้จริงเป็นมัลแวร์ ผลกระทบอาจรุนแรงถึงขั้นสูญเสียเงินในบัญชีหรือข้อมูลส่วนตัวรั่วไหล วิธีป้องกันเบื้องต้นคือตรวจสอบชื่อผู้ส่งและโดเมนเว็บไซต์ก่อนคลิกทุกครั้ง และไม่เปิดไฟล์แนบจากผู้ส่งที่ไม่รู้จัก

4.2 รหัสผ่านและการยืนยันตัวตนหลายขั้นตอน

หลักการตั้งรหัสผ่านที่คาดเดายาก การใช้โปรแกรมจัดการรหัสผ่าน (Password Manager) และความสำคัญของการยืนยันตัวตนแบบหลายขั้นตอน (Multi-Factor Authentication: MFA) เพื่อเพิ่มชั้นความปลอดภัยให้บัญชีออนไลน์ รหัสผ่านที่ปลอดภัยควรมีความยาวอย่างน้อย 12 ตัวอักษร ผสมตัวพิมพ์ใหญ่-เล็ก ตัวเลข และสัญลักษณ์ และไม่ใช้รหัสเดียวกันซ้ำในหลายบริการ เพื่อลดผลกระทบหากรหัสผ่านรั่วไหลจากเว็บใดเว็บหนึ่ง (credential stuffing) การเปิดใช้ MFA เช่น รับ OTP ทาง SMS หรือแอป Authenticator จะช่วยป้องกันบัญชีได้แม้รหัสผ่านรั่วไหลไปแล้วก็ตาม

4.3 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล

แนวทางตั้งค่าความเป็นส่วนตัวบนโซเชียลมีเดีย การจำกัดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลของแอปพลิเคชัน และข้อควรระวังในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์ ควรตรวจสอบและปิดสิทธิ์เข้าถึงตำแหน่งที่ตั้งหรือสมุดรายชื่อของแอปที่ไม่จำเป็นต้องใช้ ตั้งค่าโพสต์ในโซเชียลมีเดียให้เห็นเฉพาะเพื่อน และระมัดระวังการแชร์ข้อมูลอ่อนไหว เช่น เลขบัตรประชาชน ที่อยู่ หรือภาพถ่ายบัตรนักศึกษา ซึ่งอาจถูกนำไปแอบอ้างทำธุรกรรมหรือสร้างบัญชีปลอมในชื่อเรา

4.4 แนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในชีวิตดิจิทัล

ข้อปฏิบัติพื้นฐานที่ทุกคนทำได้ทันที เช่น การอัปเดตซอฟต์แวร์ให้ทันสมัย การสำรองข้อมูลสำคัญ การตรวจสอบลิงก์ก่อนคลิก และการตั้งค่าความปลอดภัยบน Wi-Fi และอุปกรณ์ส่วนตัว เช่น ตั้งค่าสำรองข้อมูลอัตโนมัติขึ้นระบบคลาวด์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หลีกเลี่ยงการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน Wi-Fi สาธารณะที่ไม่มีรหัสผ่าน และเปิดใช้การอัปเดตซอฟต์แวร์อัตโนมัติเพื่อปิดช่องโหว่ความปลอดภัยที่ผู้ผลิตค้นพบและแก้ไขอยู่เสมอ

งานมอบหมายประจำหน่วยที่ 4

งานเดียว

บันทึกสะท้อนความเสี่ยงดิจิทัลของฉัน

สำรวจพฤติกรรมการใช้งานดิจิทัลของตนเอง (การตั้งรหัสผ่าน การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ประสบการณ์ภัยไซเบอร์ที่เคยเจอหรือเคยได้ยินจากคนใกล้ตัว) แล้ววิเคราะห์ช่องโหว่ พร้อมเสนอแนวทางปรับปรุง โดยอ้างอิงแนวคิดจากหน่วยที่ 4 อย่างน้อย 2 หัวข้อย่อย

รูปแบบส่ง

เอกสาร 1-2 หน้า (400-600 คำ)

กำหนดส่ง

สัปดาห์ที่ 7

องค์ประกอบที่ต้องมี

- พฤติกรรม/สถานการณ์ที่สำรวจ
- ช่องโหว่ความเสี่ยงที่พบ พร้อมอ้างอิงทฤษฎี
- แนวทางปรับปรุงที่นำไปใช้จริงได้
- ข้อคิดสะท้อน (reflection)

เกณฑ์การให้คะแนน (เต็ม 100)

ความครบถ้วนของเนื้อหา	30
การเชื่อมโยงทฤษฎี	30
ความลึกของการสะท้อนคิด	20
การสื่อสาร/รูปแบบการเขียน	20

งานกลุ่ม

แผนรณรงค์ความปลอดภัยดิจิทัล

กลุ่ม 4-5 คน สำรวจความตระหนักด้านความปลอดภัยดิจิทัลของคนรอบตัวอย่างน้อย 10 คน ด้วยแบบสอบถามสั้น ๆ วิเคราะห์ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด แล้วออกแบบแผนรณรงค์ (โปสเตอร์ คลิปสั้น หรือกิจกรรม) เพื่อแก้ปัญหานั้น

รูปแบบส่ง

สไลด์ 8-12 หน้า + นำเสนอ 8-10 นาที/กลุ่ม

กำหนดส่ง

สัปดาห์ที่ 7

องค์ประกอบที่ต้องมี

- ผลสำรวจพร้อมสรุปตัวเลข
- ปัญหาหลักที่เลือกแก้ พร้อมเหตุผล
- แผนรณรงค์ที่เป็นรูปธรรม พร้อมตัวอย่างสื่อ
- บทบาทของสมาชิกแต่ละคน

เกณฑ์การให้คะแนน (เต็ม 100)

คุณภาพข้อมูลสำรวจ	25
ความคิดสร้างสรรค์ของแผนรณรงค์	25
ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง	25
การนำเสนอและการมีส่วนร่วมของสมาชิก	25